

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА**

МАЗІЙ Інна Василівна

УДК 351.84:364-322:351.86](477)

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В УКРАЇНІ ЩОДО ПОСИЛЕННЯ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ ДЕРЖАВИ**

25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки
та охорони громадського порядку

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Хмельницькому університеті управління та права.

Науковий керівник – доктор наук з державного управління
СЦІНСЬКА Майя Володимирівна,
Хмельницький університет управління та права,
головний науковий співробітник відділу з координації
наукових заходів, міжнародного співробітництва та
грантової діяльності.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор
ГОЛУБЬ Валерія Володимирівна,
Національна академія державного управління при
Президентові України, професор кафедри суспільного
розвитку і суспільно-владних відносин;

кандидат наук з державного управління
ТВЕРДОХЛІБ Олександр Степанович,
Київський національний торговельно-економічний
університет, доцент кафедри публічного управління та
адміністрування.

Захист відбудеться *01 березня 2019 року о 12 годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради К 70.895.01 Хмельницького університету управління та права за адресою: 29000, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, 8.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Хмельницького університету управління та права (29000, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, 38).

Автореферат розісланий *28 січня 2019 року*.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

І.В.Шевчук

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сьогодні Україна перебуває на шляху демократичних перетворень, і розвиток волонтерської діяльності як інституту громадянського суспільства є одним із найважливіших складників цього процесу.

Одним з основних історичних здобутків Революції Гідності, крім усвідомлення українцями потреби в побудові демократичної, соціальної, правової та обороноздатної держави, стало виникнення волонтерського руху – головної рушійної сили реформування системи забезпечення національної безпеки і оборони України. Так, у грудні 2014 р. на замовлення Організації Об'єднаних Націй компанія GfK Ukraine провела загальнонаціональне дослідження стану волонтерства в Україні. Згідно з висновками дослідження, 62% опитаних визнають роль волонтерів у політичних змінах останнього року, 85% зазначають, що волонтерський рух допомагає зміцненню миру, а 81% схильний вважати волонтерський рух обов'язковим складником громадянського суспільства. Основним напрямом діяльності волонтерів у період 2014 – 2017 рр. стала допомога сектору безпеки і оборони – цим займалися 70% волонтерів. Саме завдяки волонтерам у 2014 р. Україна зберегла суверенітет, зупинила російську агресію на сході країни та відновила боєздатну армію з високим моральним духом.

Сучасні вимоги до проведення оборонної реформи в Україні, зумовлені складною воєнно-політичною та економічною ситуацією, висувають на порядок денний питання активізації волонтерського руху в Україні шляхом розвитку волонтерської діяльності в Україні, як-от: визначення повноважного центрального органу виконавчої влади у сфері волонтерської діяльності; удосконалення системи навчання волонтерів; упровадження формалізації трудових відносин у сфері волонтерства; підвищення рівня правового регулювання волонтерської діяльності; упровадження системи обліку волонтерів; ужиття ефективних заходів боротьби із псевдоволонтерами; розширення системи міжнародного обміну волонтерів світу тощо.

Важливість дисертаційної роботи в частині державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави зумовлена тим, що це наукове питання дотепер не має системного висвітлення у вітчизняній науковій літературі, не стало об'єктом уваги з боку органів державної влади в умовах внутрішньополітичної кризи, що призвела до розбалансування системи державного управління, дефіциту якісних державно-управлінських і політичних рішень, браку ресурсних можливостей. Зовнішня агресія Російської Федерації проти України поглибила дисбаланс між здатністю держави ефективно виконувати свої функції та гарантуванням безпечних умов життєдіяльності громадян і суспільства.

Актуальність комплексного дослідження державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави зумовлена набуттям чинності рішення Ради національної безпеки і оборони України “Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони

України” від 04 березня 2016 р., затвердженого Указом Президента України від 14 березня 2016 р. № 92/2016, де основними шляхами щодо сприяння участі громадських організацій у підвищенні готовності складових сектору безпеки і оборони до виконання поставлених їм завдань визначено: створення умов для залучення громадських організацій до військово-патріотичного виховання молоді, підготовки громадян до захисту Батьківщини; удосконалення законодавчого забезпечення з питань розвитку волонтерського руху в Україні; підвищення якості надання волонтерської допомоги; залучення громадськості до процесів розвитку складових сектору безпеки і оборони, зокрема в питаннях покращення соціального, медичного та матеріально-технічного забезпечення, раціонального використання державних ресурсів.

Ще одним аргументом на користь актуальності дослідження є те, що безпосередньо в ст. 434 Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом передбачено сприяння молоді в здобутті знань, набутті навичок і професійних умінь поза освітньою системою, зокрема шляхом волонтерства, та визнання цінності такого досвіду.

Дослідженню й розвитку теорії та практики державного управління, його механізмів присвячені праці сучасних українських учених, зокрема В.Авер'янова, В.Бакуменка, О.Бандурки, І.Гасюка, В.Голубь, Н.Глазунової, В.Корженка, О.Коротич, М.Круглова, В.Куйбіди, В.Малиновського, Н.Мельтюхова, П.Надолішнього, Н.Нижник, І.Розпутенка, Р.Рудницької, О.Стельмаха, Ю.Тихомірова, О.Твердохліба, О.Федорчак, Л.Юзькова та ін.

Теоретичні та методологічні основи управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку містяться в дослідженнях українських науковців: М.Білінської, О.Бодрука, К.Ващенко, В.Говорухи, В.Горбуліна, С.Дрьомова, О.Долгого, Я.Жаліла, О.Литвиненка, О.Омельчука, А.Падеріна, В.Почепцова, В.Рижих, О.Сальнікової, А.Семенченка, Г.Ситника, А.Сіцинського, М.Сіцинської, М.Сунгуровського, О.Суходолі та ін.

Аналізу теоретичних і прикладних аспектів феномена волонтерської діяльності присвячені наукові дослідження українських учених та експертів: О.Безпалька, І.Білич, З.Бондаренка, Я.Буздугана, Р.Вайноли, В.Голуб, Д.Горелова, І.Долі, Н.Заверико, І.Зверєва, Н.Івченка, А.Капської, О.Караман, Т.Керцоє, О.Кіндратець, Н.Комарової, О.Корнієвського, Г.Крапівіної, В.Кратінової, Г.Лактіонової, Н.Ларіонової, Д.Лещенка, І.Лиховид, Т.Лях, І.Миговича, Л.Міщика, О.Песоцької, С.Пальчевського, В.Петрович, Ю.Поліщука, А.Рижанової, К.Сидоренка, М.Тименка, Г.Туки, С.Харченка та ін.

Сучасний стан та особливості статусу волонтерського руху досліджували вчені зарубіжних країн, зокрема: І.Айнутдинова, О.Акімова, М.Біттман, М.Бостанджогло, Л.Вандишева, Н.Гарфлетт, Д.Еберлі, М.Кабелкова, Р.Колосова, Р.Лінч, С.Маккарлі, Н.Оккенден, А.Пауел, В.Пестрикова, Л.Питка, Д.Сміт, Д.Уілкінсон, М.Фурлан, Р.Хатчісон, Г.Чейнен, О.Щекова та ін.

Водночас досліджень, у яких із позицій системного підходу розглянуто державно-управлінські аспекти комплексної проблеми активізації волонтерського руху в Україні загалом та механізмів державного регулювання

розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави зокрема, практично немає.

Отже, державне сприяння діяльності українських волонтерських організацій, посилення їх взаємодії з органами державної влади, підвищення якості надання волонтерської допомоги та запровадження механізмів державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави визначає потребу в розширенні сфери їх застосування в галузі науки державного управління.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. В основу дисертації покладено результати досліджень і розробок, отриманих автором за безпосередньої участі в науково-дослідній роботі Хмельницького університету управління та права на тему “Управлінські та правові засади забезпечення сталого розвитку України як європейської держави” (ДР № 0108U008927), де роль автора полягала в дослідженні питання розвитку та підтримки волонтерського руху в Україні з метою посилення обороноздатності держави.

Крім того, окремі положення дисертаційної роботи є складовою частиною заходів з реалізації указів Президента України “Про Стратегію національної безпеки України” від 26 травня 2015 р. № 287/2015, “Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016 – 2020 роки” від 26 лютого 2016 р. № 68/2016, “Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України” від 14 березня 2016 р. № 92/2016, “Про Стратегічний оборонний бюлетень України” від 06 червня 2016 р. № 240/2016.

Мета і завдання дослідження. *Мета* дисертаційної роботи полягає в науково-теоретичному обґрунтуванні механізмів державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави та розробленні науково-практичних рекомендацій органам державної влади та інститутам громадянського суспільства щодо сприяння та підтримки волонтерської діяльності її розвитку в контексті вимог Стратегії національної безпеки України, Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі *завдання*:

- дослідити теоретико-правові основи державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні;
- визначити й охарактеризувати механізми державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави;
- провести системний аналіз законодавчої та нормативно-правової бази з питань правового регулювання волонтерської діяльності в Україні;
- виявити проблемні питання державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави;
- проаналізувати й узагальнити зарубіжний досвід державного регулювання волонтерської діяльності в соціальній та безпековій сферах;

– визначити пріоритетні напрями та шляхи вдосконалення державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави;

– розробити проект Концепції залучення громадськості до розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що складаються в процесі вироблення та реалізації державної політики у сфері волонтерської діяльності.

Предмет дослідження – державне регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дисертаційного дослідження слугували сучасна теорія державного управління у сфері національної безпеки та феномена волонтерської діяльності, міжнародно-правові акти з питань розвитку та підтримки волонтерського руху, законодавчі та нормативно-правові акти України – Конституція та закони України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань вироблення та реалізації державної політики у сфері волонтерської діяльності.

Для досягнення мети дослідження та вирішення поставлених завдань було використано комплекс загальнонаукових методів, що дало змогу систематизувати емпіричну інформацію, проаналізувати поточний стан державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави.

У процесі підготовки дисертації використано низку наукових методів, зокрема: історичний метод дав змогу окреслити еволюцію світового волонтерського руху та дослідити історичні передумови становлення й розвитку волонтерської діяльності в Україні; метод загальнонаукового аналізу застосований з метою аналізу наукових джерел, державних і міжнародних документів, що регламентують діяльність суб'єктів забезпечення реалізації державної політики у сфері волонтерської діяльності щодо сприяння та підтримки надання волонтерської допомоги Збройним Силам України, іншим військовим формуванням, правоохоронним органам, органам державної влади під час дії особливого періоду; метод класифікації та групування використаний для виокремлення класифікації принципів волонтерської діяльності; метод статистичний та документального аналізу застосований для аналізу та виявлення недоліків провадження волонтерської діяльності в Україні; метод системного аналізу, який дав змогу визначити підходи до оцінки ефективності та впливу волонтерської діяльності у сфері посилення обороноздатності держави в аспекті практичної реалізації; метод порівняльно-правового аналізу, за допомогою якого було вивчено зарубіжний досвід волонтерської діяльності в соціальній та безпековій сферах щодо правового регулювання волонтерської діяльності в Україні з урахуванням перспектив європейської та євроатлантичної інтеграції; метод екстраполяції та прогнозування використаний з метою формулювання рекомендацій і пропозицій органам державної влади та інститутам громадянського суспільства (громадським об'єднанням,

благодійним організаціям, волонтерам) щодо сприяння та підтримки волонтерської діяльності.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертаційна робота є комплексним дослідженням механізмів державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави, у якому виявлено проблеми організації та здійснення волонтерської діяльності в Україні для їх подальшого розв'язання шляхом удосконалення механізмів у цій сфері, а також розроблення науково-практичних рекомендацій органам державної влади та інститутам громадянського суспільства щодо забезпечення подальшого розвитку волонтерського руху, доступності волонтерства для кожного громадянина держави, забезпечення прозорості та розширення напрямів волонтерської діяльності в секторі безпеки і оборони України. У дисертації:

уперше: встановлено особливості державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави, що полягають у необхідності врегулювання питань уніфікації чітких і прозорих правил діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо зазначеної сфери (спрямованої на вироблення правових норм, які однаково регулюють відносини в процесі вироблення та реалізації державної політики у сфері волонтерської діяльності), ужиття комплексних заходів щодо чіткого розмежування функцій та повноважень цих органів, удосконалення механізму співпраці й обміну інформацією між ними, посилення громадського контролю в цій сфері й адаптації національного законодавства до законодавства Європейського Союзу з популяризації волонтерського руху;

удосконалено:

– систему принципів волонтерської діяльності в Україні, що базується на: верховенстві права; обов'язку держави дбати про добробут і гармонічний розвиток власних громадян, гарантувати їм достатній життєвий рівень і соціальну захищеність; чіткому розмежуванні функцій і повноважень органів державного управління та громадських організацій (установ), які залучають до діяльності волонтерів; самостійності й добровільності прийняття рішення про участь у волонтерській діяльності; відсутності плати за волонтерську допомогу та безкорисливості; неприбутковості волонтерської діяльності, пов'язаної з відсутністю мети на отримання прибутку, зокрема цю систему доповнено такими принципами: добровільності; солідарності; рівності; моральності; регулярності; відкритості й послідовності політики у сфері волонтерської діяльності; невідворотності покарання за вчинення злочинів проти основ національної безпеки і оборони України псевдоволонтерами;

– понятійно-категоріальний апарат означеної сфери дослідження, зокрема сформульовано авторське визначення терміна “волонтерська діяльність щодо посилення обороноздатності держави” як найбільш дієвої форми самоорганізації населення на добровільній основі щодо здійснення волонтерської (суспільно корисної) діяльності, що об'єднала зусилля громадянського суспільства та держави в боротьбі із зовнішньою агресією шляхом консультативно-дорадчої, інформаційної та фінансової підтримки сил

безпеки і оборони з боку волонтерських організацій України, з метою посилення спроможностей організацій громадянського суспільства сприяти проведенню реформ у секторі безпеки і оборони та підвищенню обороноздатності держави;

набули подальшого розвитку:

– механізми державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави (організаційний, правовий, соціальний, мотиваційний), основна роль яких полягає в спрямуванні на забезпечення подальшого розвитку волонтерського руху, доступності волонтерства для кожного громадянина держави, залучення волонтерів до процесів розвитку складових сектору безпеки і оборони, забезпечення прозорості та розширення напрямів волонтерської діяльності в державних та громадських організаціях з урахуванням її проведення під час надзвичайних ситуацій чи бойових дій, оптимізацію взаємовідносин органів державної влади та інститутів громадянського суспільства у сфері волонтерської діяльності, що в сукупності забезпечуватимуть обороноздатність держави;

– обґрунтування особливостей вироблення та реалізації державної політики у сфері волонтерської діяльності щодо посилення обороноздатності держави в умовах зовнішньої агресії, що полягають у цілеспрямованій, розрахованій на тривалий період стратегічній діяльності держави щодо сприяння волонтерській діяльності та іншим формам громадської активності, пов'язаної із війною на сході України, кризовим управлінням та політичним прогнозуванням під час формування механізмів реалізації цієї політики, визначенням цілей і пріоритетів діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, до компетенції яких належать питання забезпечення прозорості та розширення напрямів волонтерської діяльності в Україні з метою надання волонтерської допомоги сектору безпеки і оборони, органам державної влади під час дії особливого періоду, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану, проведення операції Об'єднаних сил, а саме агрегації та забезпечення адресною допомогою українських військових, залучених до АТО (ООС), ресурсами відповідно до сучасних викликів та загроз національній безпеці;

– систематизація підходів і поглядів про місце та роль волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави у галузі державного управління, зокрема обґрунтовано, що розвиток волонтерської діяльності є одним з основних напрямів упровадження реформ, на підтримку ініціативи громадськості, а також з метою налагодження ефективного діалогу та партнерських відносин органів державної влади, органів місцевого самоврядування з волонтерськими організаціями;

– пріоритетні напрями вдосконалення державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави, зокрема запропоновано такі напрями: реформування системи національної безпеки і оборони та посилення ролі волонтерського руху в цьому процесі; удосконалення правового регулювання волонтерської діяльності в Україні;

оптимізація взаємовідносин органів державної влади та інститутів громадянського суспільства у сфері волонтерської діяльності.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що теоретичні та методичні положення дисертаційної роботи доведено до рівня конкретних прикладних розробок, що сприятимуть розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави. Основні положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження використано:

– Національним агенством України з питань державної служби в практичній діяльності Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу в процесі розробки практичних матеріалів до тематичних короткострокових семінарів з підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування з питань адаптації законодавства України до стандартів ЄС, зокрема до рекомендації Парламентської Асамблеї Ради Європи № 1713 (2005) “Про демократичний нагляд за положенням у сфері безпеки в країнах – членах ЄС”, а також розроблені дисертантом пропозиції з питань удосконалення нормативно-правової бази щодо розвитку волонтерської діяльності в Україні, а досвід щодо підвищення якості надання волонтерської допомоги за принципами, які впроваджено в країнах Європейського Союзу (акт про впровадження від 16 березня 2018 р. № 02/94-18);

– Інститутом законодавства Верховної Ради України під час законотворчої діяльності, зокрема автором були подані пропозиції щодо потреби розроблення та прийняття комплексного законодавчого акта, який би чітко визначив правові засади забезпечення волонтерської діяльності щодо посилення обороноздатності держави та внесення відповідних змін до законів України “Про волонтерську діяльність” від 19 квітня 2011 р. та “Про зміни до закону “Про волонтерську діяльність” від 05 березня 2015 р., у яких було б враховані всі колізії сучасного правового регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні в контексті вимог Стратегії національної безпеки України від 26 травня 2015 р. та Стратегічного оборонного бюлетеня України від 06 червня 2016 р. (довідка про впровадження від 03 квітня 2018 р. № 22/150-1-15);

– Академією державної пенітенціарної служби Міністерства юстиції України під час обґрунтування теоретичних положень, висновків з урегулювання питань діяльності волонтерських організацій в Україні у сфері посилення обороноздатності держави за такими напрямками: розвиток волонтерської діяльності в секторі безпеки і оборони України; розбудова демократичних цивільно-військових відносин в українському суспільстві; удосконалення системи зв'язків з громадськістю, що сприятиме розширенню знань майбутніми офіцерами, які здобувають вищу освіту в галузі знань “Право” (довідка про впровадження від 11 травня 2018 р. № 15/15 – д);

– Львівським державним університетом внутрішніх справ під час обґрунтування теоретичних положень, висновків у процесі підготовки та проведення лекцій, семінарських та практичних занять зі студентами й курсантами в рамках навчальних дисциплін: “Адміністративне право і адміністративний процес”, “Проблеми управління в органах виконавчої влади”

та підготовки навчально-методичних і дидактичних матеріалів (акт про впровадження від 15 травня 2018 р. № 34).

Особистий внесок здобувача. Основні теоретичні положення та розробки в межах дослідження, зокрема ті, що характеризують його наукову новизну та практичне значення результатів, отримані автором особисто. У дисертації не використовувались ідеї та розробки М.В.Сіцінської, з якою було підготовлено одну статтю, у якій внесок автора полягає у визначенні та вдосконаленні принципів здійснення волонтерської діяльності [6].

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні та практичні положення й результати дослідження оприлюднено на науково-практичних конференціях: “Україна в гуманітарних і соціально-економічних вимірах” (Дніпро, 2018); “Проблеми розвитку публічного управління в Україні” (Львів, 2018); “Соціально-гуманітарні науки та сучасні виклики” (Дніпро, 2018); “Публічне врядування в Україні: стан, виклики та перспективи розвитку” (Київ, 2018); “Публічна служба в модерній державі” (Київ, 2018); “Публічне управління та публічна служба в Україні: стан проблем та перспективи розвитку” (Київ, 2018).

Публікації. За темою дисертаційного дослідження опубліковано 12 наукових праць, з них п'ять статей – у наукових фахових виданнях України з державного управління, одну статтю – в зарубіжному виданні, шість тез – у матеріалах науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів зі списком використаних джерел до кожного, висновків та додатків. Повний обсяг дисертації становить 248 сторінок, з них 223 – основного тексту. Робота містить чотири рисунки, три таблиці в основному тексті та п'ять додатків. Список використаних джерел налічує 209 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами й темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення отриманих результатів, сформульовано особистий внесок здобувача, наведено дані щодо апробації результатів дослідження, публікацій, структури та обсягу дисертації.

У **першому розділі** – *“Теоретико-правові основи державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави”* – розкрито історичні аспекти становлення та розвитку волонтерської діяльності в Україні як засобу посилення обороноздатності держави, охарактеризовано механізми державного регулювання в цій сфері, проведено аналіз законодавчої та нормативно-правової бази забезпечення розвитку волонтерської діяльності в Україні.

У розділі зазначено, що узагальнення теоретико-методологічних і практичних засад становлення та розвитку волонтерства та волонтерської діяльності (зокрема як різновиду благодійництва) дало змогу виявити, що,

попри наявність ґрунтовних досліджень у галузях юридичних, педагогічних, соціологічних і економічних наук, тематика державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави ще не була предметом окремого дослідження. Науковці консолідовані в тому, що основними напрямками державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави є надання волонтерської допомоги: громадянам, які постраждали внаслідок надзвичайної ситуації техногенного чи природного характеру, дії особливого періоду, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції, у результаті соціальних конфліктів, нещасних випадків, а також жертвам злочинів, біженцям, внутрішньо переміщеним особам; Збройним Силам України, іншим військовим формуванням, правоохоронним органам, органам державної влади під час дії особливого періоду, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції.

Доведено, що волонтерська діяльність щодо посилення обороноздатності держави – це найбільш дієва форма самоорганізації населення на добровільній основі щодо здійснення волонтерської (суспільно корисної) діяльності, що об'єднала зусилля громадянського суспільства та держави в боротьбі із зовнішньою агресією шляхом консультативно-дорадчої, інформаційної та фінансової підтримки сил безпеки і оборони з боку волонтерських організацій України, з метою посилення спроможностей організацій громадянського суспільства сприяти проведенню реформ у секторі безпеки і оборони та підвищенню обороноздатності держави.

Визначено, що державне регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави – це системна та впорядкована діяльність органів державної влади та інститутів громадянського суспільства, спрямована на проведення оборонної реформи в Україні з метою протидії зовнішній агресії та її наслідків, підвищення якості надання волонтерської допомоги сектору безпеки і оборони, зокрема в питаннях покращення соціального, медичного та матеріально-технічного забезпечення, раціонального використання державних ресурсів, допомога вимушеним переселенцям; пошук зниклих безвісти та звільнення полонених, виявлення та покарання псевдоволонтерів тощо.

Розглянуто організаційний, правовий, соціальний та мотиваційний механізми державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави та розкрито їх основну роль, спрямовану на забезпечення подальшого розвитку волонтерського руху, доступності волонтерства для кожного громадянина держави, залучення волонтерів до процесів розвитку складових сектору безпеки і оборони, забезпечення прозорості та розширення напрямів волонтерської діяльності в державних і громадських організаціях з урахуванням її проведення під час надзвичайних ситуацій чи бойових дій, оптимізацію взаємовідносин органів державної влади та інститутів громадянського суспільства у сфері

волонтерської діяльності, що в сукупності забезпечуватимуть обороноздатність держави.

Зазначено, що Конституція України та низка законів України, зокрема “Про волонтерську діяльність”, “Про громадські об’єднання”, “Про благодійну діяльність та благодійні організації”, “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення матеріально-фінансового забезпечення обороноздатності держави”, “Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо деяких питань оподаткування благодійної допомоги”, усі статусні закони регулюють діяльність волонтерського руху в Україні.

Проведений аналіз законодавчих і нормативно-правових актів, які визначають особливості правового статусу волонтерів та волонтерських організацій, регулюють їхню діяльність, свідчить, що наявний нормативно-правовий фундамент, забезпечує чітку вертикаль відносин між органами державної влади та інститутами громадянського суспільства (громадськими об’єднанням, благодійними організаціями, волонтерами), спрощує роботу благодійних і волонтерських організацій, проте становить точкову реакцію на події, інколи має тимчасовий характер. Тому прийняття системного законодавства, спрямованого на врегулювання волонтерської діяльності щодо посилення обороноздатності держави, дасть змогу створити умови для забезпечення розвитку якісно нового рівня цієї діяльності та взаємодії волонтерів (волонтерських організацій) з органами державної влади та сектором безпеки і оборони.

У **другому розділі** – *“Сучасний стан державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави та аналіз зарубіжного досвіду”* – проаналізовано проблемні питання державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави, досліджено сучасний стан і проведено аналіз особливостей державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в умовах зовнішньої агресії, розглянуто зарубіжний досвід державного регулювання волонтерської діяльності в соціальній та безпековій сферах.

З’ясовано, що до 2014 р. волонтерський рух в Україні розвивався досить слабо, порівняно з іншими країнами світу. Згідно з рейтингом World Giving Index у 2010 р. Україна посідала лише 150-те місце (тільки 5% населення було залучено до волонтерської роботи). Однак Революція Гідності, анексія Криму та війна на Донбасі все змінили, зокрема в дослідженні, що проводилося британською благодійною організацією Charities Aid Foundation у 2014 р., Україна щодо залучення населення до волонтерської роботи посіла 103-тє місце.

Сьогодні увага органів державної влади до питань волонтерської діяльності залишається здебільшого формальною. Водночас характерною особливістю українських реалій є формування нового консолідованого ставлення громадськості до волонтерської діяльності в умовах зовнішньої агресії на тлі зростаючої її ролі через надзвичайно важливу місію щодо посилення обороноздатності держави.

Виявлено, що проблемними питаннями державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави є: недосконалість законодавчої та нормативно-правової бази з регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави; відсутність чіткої організації взаємодії громадськості із органами державного військового управління у сфері волонтерської діяльності; нерегламентована діяльність волонтерів та волонтерських організацій, що створює для них низку ризиків і проблем; відсутність системи громадського контролю над сектором безпеки і оборони; відсутність єдиного підходу до застосування методичного інструментарію щодо підвищення якості надання волонтерської допомоги за принципами, які впроваджено в країнах Європейського Союзу; низький рівень правової допомоги волонтерам та волонтерським організаціям; неповний перелік напрямів волонтерської діяльності з урахуванням її здійснення під час надзвичайних ситуацій чи бойових дій; відсутність комплексного підходу до реформування волонтерської діяльності в Україні; відсутність умов для розвитку якісно нового рівня діяльності волонтерів та їхньої взаємодії з органами державної влади; відсутність позитивних змін для громадських організацій у сфері волонтерської діяльності; правова практика щодо безкарності псевдоволонтерів тощо.

Проаналізовано зарубіжний досвід державного регулювання волонтерської діяльності в соціальній і безпековій сферах та виявлено, що теорія і практика волонтерської діяльності в зарубіжних країнах мають вищий офіційний статус, ніж в Україні.

З'ясовано, що в США участь у волонтерському русі є визначальним показником особистісних якостей і характеристик людини: участь у добровільних проектах допомоги є безумовною перевагою під час пошуку роботи; безоплатна допомога з боку висококласних фахівців, особливо лікарів чи юристів, забезпечує їм репутацію і популярність, посилює їхню конкурентну перевагу; волонтерський досвід істотно збільшує шанси на отримання стипендій на навчання та вступ до престижних навчальних закладів; робота волонтером зараховується під час визначення трудового стажу так само, як і оплачувана праця. В ЄС волонтерський рух також користується великою популярністю серед населення, зокрема його цілями стали: створення сприятливих і полегшених умов для діяльності добровольців країн – членів ЄС; розширення можливостей волонтерських організацій та підвищення якості результатів їхньої діяльності; винагородження та визнання волонтерської діяльності; підвищення обізнаності людей щодо цінностей та важливості волонтерської діяльності.

Розглянуто й охарактеризовано нормативно-правові акти, що регулюють волонтерську діяльність у США, ФРН, Великій Британії, Франції, Італії та Польщі. Узагальнення зарубіжного досвіду, зокрема взаємозбагачення ідеями різних концепцій (стратегій, програм) і практичним досвідом організації волонтерської діяльності, дає підстави запропонувати нові шляхи розвитку волонтерської діяльності в Україні.

У третьому розділі – “Удосконалення державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави” – визначено пріоритетні напрями та шляхи вдосконалення державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави, розроблено й обґрунтовано науково-практичні підходи до впровадження розробленою дисертантом Концепції розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави.

У процесі дослідження автором визначено основні напрями вдосконалення державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави.

Зокрема, перший напрям передбачає реформування системи національної безпеки і оборони та посилення ролі волонтерського руху в цьому процесі. Сутність зазначеного напрямку полягає в потребі проведення оборонної реформи в Україні, зумовленої складною воєнно-політичною, оперативнo-стратегічною та економічною ситуацією, що склалася внаслідок збройної агресії Росії проти України. Проведення цієї реформи сприятиме консультативно-дорадчій, інформаційній та фінансовій підтримці сектору безпеки і оборони з боку волонтерських рухів України, ефективній реалізації завдань політики національної безпеки і підвищення довіри громадян до волонтерів та волонтерських організацій. Другий напрям передбачає вдосконалення правового регулювання волонтерської діяльності в Україні з врахуванням нових загроз національній безпеці України, агресії Російської Федерації проти України, зокрема модернізації чинного законодавства, приведення його у відповідність з вимогами сучасної надзвичайної ситуації суспільно-політичного характеру, пов’язаної з протиправними діями терористичного й антиконституційного спрямування та ступеням розвитку волонтерського руху в Україні й світі. Третій напрям передбачає оптимізацію взаємовідносин органів державної влади та інститутів громадянського суспільства у сфері волонтерської діяльності.

Визначено організаційні, правові, соціальні та інформаційні шляхи вдосконалення державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави.

Зазначено, що правовим механізмом реалізації завдань державної політики у сфері волонтерської діяльності щодо сприяння та підтримки надання волонтерської допомоги сектору безпеки і оборони має стати створення Концепції залучення громадськості до розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави. Концепція є правовим документом, у якому викладено систему поглядів на способи розвитку волонтерської діяльності через залучення волонтерів та волонтерських організацій до розв’язання проблеми забезпечення обороноздатності держави.

Аргументовано, що пріоритетними завданнями Концепції, спрямованими на залучення громадськості до розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави, є: ідеологічне становлення інститутів громадянського суспільства в частині підтримки розвитку

волонтерської діяльності в Україні; налагодження систематичного, повного та достовірного інформування громадськості органами державної влади, які забезпечують реалізацію політики у сфері волонтерської діяльності; узагальнення зарубіжного досвіду, зокрема взаємозбагачення ідеями різних концепцій (стратегій, програм) організації волонтерської діяльності і практичним досвідом співпраці органів державної влади, які безпосередньо залучаються до виконання завдань у безпековій та оборонній сферах з інституціями громадянського суспільства (волонтерськими організаціями); налагодження партнерства між громадськими організаціями та органами державної влади в контексті розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави; залучення молоді до громадських організацій, які працюють на засадах партнерства з органами державної влади у сфері розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі теоретично узагальнено та вирішено актуальне завдання щодо наукового обґрунтування механізмів державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави, а також проаналізовано їх сучасний стан і виявлено проблеми організації та здійснення волонтерської діяльності в Україні, розроблено науково-практичні рекомендації органам державної влади та інститутам громадянського суспільства із забезпечення подальшого розвитку волонтерського руху, прозорості й розширення напрямів волонтерської діяльності із проведення реформ у секторі безпеки і оборони з метою посилення обороноздатності держави.

Досягнута мета й вирішені завдання дослідження дають підстави сформулювати такі висновки та рекомендації.

1. Аналіз теоретико-правових аспектів державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні вказує на наявність нагальної потреби в інтеграції зусиль науковців усіх галузей наук (юридичних, педагогічних, соціологічних, економічних та ін.), політологів, управлінців, громадських діячів, правників, волонтерів у напрямі активного наукового пошуку нових ідей, прийняття політичних та державно-управлінських рішень із залученням громадських об'єднань, благодійних організацій, волонтерів у контексті осмислення сучасних поглядів на сутність, напрями, шляхи, засоби, способи й методи забезпечення популяризації волонтерського руху та розвитку волонтерської діяльності на основі науково обґрунтованих засад державного управління забезпечення національної безпеки загалом, основ державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави, зокрема.

У процесі дослідження виявлено, що стратегічним завданням національної безпеки України в цій сфері є визначення напрямів та шляхів вирішення проблемних питань розвитку волонтерської діяльності щодо

посилення обороноздатності держави з метою надання волонтерської допомоги: громадянам, які постраждали внаслідок надзвичайної ситуації техногенного чи природного характеру, дії особливого періоду, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції, у результаті соціальних конфліктів, нещасних випадків, а також жертвам злочинів, біженцям, внутрішньо переміщеним особам; Збройним Силам України, іншим військовим формуванням, правоохоронним органам, органам державної влади під час дії особливого періоду, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції (ООС).

Запропоновано визначення наукових понять “волонтерська діяльність щодо посилення обороноздатності держави”, “державне регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави” та “механізми державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави”.

2. Визначено та охарактеризовано організаційний, правовий, соціальний та мотиваційний механізми державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави.

Організаційний механізм – це система певних інструментів, методів, засобів, важелів та заходів, спрямованих на розвиток волонтерської діяльності в Україні у сфері проведення оборонної реформи в Україні з метою підвищення якості надання волонтерської допомоги сектору безпеки і оборони, ужиття ефективних заходів боротьби із псевдоволонтерами.

Правовий механізм – це система законодавчих та нормативно-правових норм державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави, яка може бути реалізована шляхом: прийняття системного законодавства, спрямованого на врегулювання волонтерської діяльності щодо посилення обороноздатності держави; узгодження правових норм з питань забезпечення взаємодії волонтерів (волонтерських організацій) з органами державної влади та сектором безпеки і оборони; упровадження Концепції залучення громадськості до розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави, що сприятиме розвитку волонтерської діяльності, зокрема залучення волонтерів та волонтерських організацій до розв’язання проблеми забезпечення обороноздатності держави.

Соціальний механізм – це комплекс соціально-економічних заходів держави в особі її органів та посадових осіб, що підтримує громадську ініціативу щодо здійснення волонтерської діяльності, спрямований на реалізацію конституційних прав, свобод і законних інтересів волонтерів, отримувачів волонтерської допомоги, організацій та установ, що залучають до діяльності волонтерів.

Мотиваційний механізм – це сукупність зовнішніх і внутрішніх умов, які впливають на свідомість людини та визначають її поведінку, спрямовану на допомогу іншим, що ґрунтується на власній відповідальності за громаду або

через переконання до здійснення волонтерської діяльності з метою забезпечення подальшого розвитку волонтерського руху.

3. Проведено системний аналіз законодавчої та нормативно-правової бази з питань правового регулювання волонтерської діяльності в Україні, який свідчить, що формування національної правової системи в цій сфері проходить складний процес гармонізації за міжнародно-правовими та загальноєвропейськими стандартами.

Установлено, що правовою основою регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні є Конституція України, а також закони України: “Про волонтерську діяльність”, “Про громадські об’єднання”, “Про благодійну діяльність та благодійні організації”, “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення матеріально-фінансового забезпечення обороноздатності держави”, “Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо деяких питань оподаткування благодійної допомоги” та інші нормативно-правові акти України.

Аналіз національного законодавства, що регулює суспільні (цивільно-військові) відносини в цій сфері, дав змогу встановити основні проблеми системного законодавчого й правового регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави: низький рівень правового регулювання волонтерської діяльності в цій сфері; відсутність концептуальної правової бази з питань урегулювання адміністративно-правового статусу волонтерів АТО; недостатність правового врегулювання питань соціального захисту та відповідності законодавства сучасним реаліям, зокрема, проведенню антитерористичної операції на Сході України; неповний перелік організаційно-правових форм, у яких можуть створюватися волонтерські організації; відсутність Кодексу волонтерів – документа, дія якого розповсюджується на волонтерів волонтерських організацій та визначає основні принципи волонтерської діяльності; наявність у чинній законодавчій та нормативно-правовій базі недоліків, що спричиняють розвиток зловживань у цій сфері; відсутність дієвого правового механізму покарання псевдоволонтерів.

4. Виявлено проблемні питання державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави, основними з яких є: недосконалість законодавчої та нормативно-правової бази з регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави; відсутність чіткої організації взаємодії громадськості з органами державного військового управління у сфері волонтерської діяльності; нерегламентована діяльність волонтерів та волонтерських організацій, що створює для них низку ризиків і проблем; відсутність системи громадського контролю над сектором безпеки і оборони; відсутність єдиного підходу до застосування методичного інструментарію щодо підвищення якості надання волонтерської допомоги за принципами, які впроваджено в країнах Європейського Союзу; низький рівень правової допомоги волонтерам та волонтерським організаціям; неповний перелік напрямів волонтерської діяльності з урахуванням її здійснення під час

надзвичайних ситуацій чи бойових дій; відсутність комплексного підходу до реформування волонтерської діяльності в Україні; відсутність умов для розвитку якісно нового рівня діяльності волонтерів та їхньої взаємодії з органами державної влади; відсутність позитивних змін для громадських організацій у сфері волонтерської діяльності; відсутність правової практики щодо покарання псевдоволонтерів тощо.

5. Проаналізовано й узагальнено зарубіжний досвід державного регулювання волонтерської діяльності в соціальній та безпековій сферах, який свідчить, що популяризація волонтерського руху та сприяння волонтерській діяльності набули значного поширення в усьому світі та мають більш ніж столітню історію, а загалом кожного року волонтерською діяльністю охоплено понад 100 млн осіб дорослого населення планети.

Установлено, що кожна країна має власну модель регулювання волонтерської діяльності з огляду на соціальні, культурні, економічні та безпекові умови, спрямовану на підвищення добробуту суспільства. Однак вагомим компонентом має бути чітка та ефективна взаємодія інститутів громадянського суспільства з органами державної влади для отримання соціального ефекту від їхньої діяльності.

Розглянуто й охарактеризовано нормативно-правові акти, що регулюють волонтерську діяльність у США, ФРН, Великій Британії, Франції, Італії та Польщі. Узагальнення зарубіжного досвіду, зокрема взаємозбагачення ідеями різних концепцій (стратегій, програм) і практичним досвідом організації волонтерської діяльності, дає підстави запропонувати нові напрями та шляхи розвитку волонтерської діяльності в Україні.

6. Визначено пріоритетні напрями вдосконалення державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави, зокрема: реформування системи національної безпеки і оборони та посилення ролі волонтерського руху в цьому процесі; удосконалення правового регулювання волонтерської діяльності в Україні з урахуванням нових загроз національній безпеці України, агресії Російської Федерації проти України; оптимізацію взаємовідносин органів державної влади та інститутів громадянського суспільства у сфері волонтерської діяльності.

До шляхів вдосконалення державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави належать такі: організаційні, правові, соціальні та інформаційні.

Організаційні шляхи передбачають комплекс системних різноманітних заходів організаційного характеру, що запроваджуються органами державного управління та інститутами громадянського суспільства для здійснення волонтерської діяльності щодо посилення обороноздатності держави через консультативно-дорадчу, інформаційну та фінансову підтримку сил безпеки і оборони з боку волонтерських організацій України; створення Головного офісу волонтерства України з метою посилення спроможностей організацій громадянського суспільства сприяти проведенню реформ у секторі безпеки і оборони та підвищенню обороноздатності держави.

Правові шляхи передбачають розроблення нормативно-правових актів, які регулюють розвиток волонтерської діяльності в Україні та визначають порядок залучення волонтерів та волонтерських організацій до розв'язання проблеми забезпечення обороноздатності держави, зокрема підтримують діяльність волонтерів та благодійних організацій, які здійснюють благодійність у сфері допомоги учасникам АТО (ООС), членам їхніх сімей, а також надання їм чинності.

Соціальні шляхи передбачають комплекс системних заходів, спрямованих на реалізацію системи морального стимулювання волонтерів та волонтерських організацій за якість надання волонтерської допомоги, активного залучення громадськості до процесів розвитку складових сектору безпеки і оборони, зокрема в питаннях покращення їхнього соціального, медичного та матеріально-технічного забезпечення, раціонального використання державних ресурсів, допомоги в розв'язанні соціальних проблем, пов'язаних із веденням бойових дій та виконанням завдань під час проведення АТО (ООС).

Інформаційні шляхи передбачають комплекс організаційних і технічних засобів, які забезпечують формування інформаційного ресурсу щодо розвитку волонтерської діяльності в Україні, уключаючи інформацію про волонтерів та волонтерські організації, зокрема про їхню діяльність щодо посилення обороноздатності держави.

7. Розроблено проект Концепції залучення громадськості до розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави, метою якої є гарантування та реалізація конституційних прав на доступність волонтерства для кожного громадянина держави незалежно від віку, статі, релігійних та політичних переконань, забезпечення прозорості й розширення напрямів волонтерської діяльності в секторі безпеки і оборони України, підвищення рівня громадської активності й участі у вирішенні державних справ як одного з елементів становлення та розвитку волонтерської діяльності, зокрема у сфері національної безпеки для якісного реформування сектору безпеки і оборони, який би задовольняв потреби сучасного українського суспільства, відповідав вимогам сьогодення щодо ймовірних викликів і загроз національним інтересам України в безпековій та оборонній сферах, забезпечував посилення обороноздатності держави.

Зазначений проект Концепції доцільно запропонувати для розгляду Координаційній раді сприяння розвитку громадянського суспільства як консультативно-дорадчому органу при Президентові України для налагодження ефективного діалогу та партнерських відносин органів державної влади, органів місцевого самоврядування з організаціями громадянського суспільства, передусім з питань розвитку волонтерської діяльності в Україні.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, які відображають основні наукові результати дисертації

1. Мазій І. В. Історичні аспекти становлення волонтерської діяльності у соціальній та безпековій сфері в світі та Україні // Державне управління:

удосконалення та розвиток. Київ, 2015. № 10. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/10_2015/30.pdf.

2. Мазій І. В. Удосконалення механізмів державного регулювання волонтерської діяльності. Інвестиції: практика та досвід. Київ, 2018. № 4. С. 152–155.

3. Мазій І. В. Аналіз нормативно-правового забезпечення волонтерської діяльності в Україні. Інвестиції: практика та досвід. Київ, 2018. № 7. С. 114–118.

4. Мазій І. В. Аналіз міжнародних документів у сфері волонтерського руху. Інвестиції: практика та досвід. Київ, 2018. № 8. С. 114–117.

5. Мазій І. В. Пріоритетні напрями волонтерської діяльності у провідних країнах світу. Інвестиції: практика та досвід. Київ, 2018. № 10. С. 121–125.

6. Sitsinska M., Maziy I., Analysis and Refinement for Principles of the Volunteer Activities. The Usa Journal of Applied Sciences. NY, USA, 2017. № 4. P. 30–33. Auth.: 30–32.

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

7. Мазій І. В. Правовий аналіз українського законодавства щодо провадження волонтерської діяльності // Україна в гуманітарних і соціально-економічних вимірах: матеріали III всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 30–31 берез. 2018 р.) / наук. ред. О. Ю. Висоцький. Дніпро, 2018. Ч. 2. С. 192–194.

8. Мазій І. В. Розвиток волонтерської діяльності в Україні у безпековій сфері // Проблеми розвитку публічного управління в Україні: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Львів, 12–13 квіт. 2018 р.) / за наук. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцова. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2018. С. 140–142.

9. Мазій І. В. Волонтерський рух в Україні – обов’язкова складова громадянського суспільства // Соціально-гуманітарні науки та сучасні виклики: матеріали III всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 25–26 трав. 2018 р.) / наук. ред. О. Ю. Висоцький. Дніпро: СПД “Охотнік”, 2018. Ч. 2. С. 282–283.

10. Мазій І. В. Актуальні питання розвитку волонтерського руху в Україні щодо посилення обороноздатності держави // Публічне врядування в Україні: стан, виклики та перспективи розвитку: матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, присвяч. 100-річчю держ. служби в Україні (Київ, 25 трав. 2018 р.): у 5 т. / за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петроє. Київ: НАДУ, 2018. Т. 4. С. 134–135.

11. Мазій І. В. Волонтерська діяльність як інститут громадянського суспільства // Публічна служба в модерній державі: матеріали всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. 100-річчю держ. служби України (Київ, 13 черв. 2018 р.) / за заг. ред. Войтович Р. В., Ворони П. В. Київ: ІПК ДСЗУ, 2018. С. 174–176.

12. Мазій І. В. Поняття і сутність механізмів державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави // Публічне управління та публічна служба в Україні: стан проблем та перспективи розвитку: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ,

07–08 верес. 2018 р.) за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, В. Л. Федоренка. Київ: Вид-во Ліра-К, 2018. С. 273–276.

АНОТАЦІЯ

Мазій І. В. Державне регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку. – Хмельницький університет управління та права, Хмельницький, 2019.

У дисертаційному дослідженні здійснено науково-теоретичне обґрунтування механізмів державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави, у якому виявлено проблеми організації та здійснення волонтерської діяльності в Україні для їх подальшого розв'язання шляхом удосконалення механізмів у цій сфері. Визначено та охарактеризовано організаційний, правовий, соціальний та мотиваційний механізми державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави та розкрито їх основну роль, спрямовану на забезпечення подальшого розвитку волонтерського руху. Проведено системний аналіз законодавчої та нормативно-правової бази з питань правового регулювання волонтерської діяльності в Україні. Проаналізовано зарубіжний досвід державного регулювання волонтерської діяльності в соціальній і безпековій сферах та виявлено, що теорія і практика волонтерської діяльності в зарубіжних країнах мають вищий офіційний статус, ніж в Україні. Запропоновано пріоритетні напрями та визначено шляхи вдосконалення державного регулювання розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави. Розроблено проект Концепції залучення громадськості до розвитку волонтерської діяльності в Україні щодо посилення обороноздатності держави.

Ключові слова: державне регулювання, механізми державного регулювання, розвиток волонтерської діяльності, волонтерський рух, обороноздатність держави, політика забезпечення національної безпеки.

ANNOTATION

Maziy I. V. Government control over development of volunteer activities in Ukraine for bolstering national defense capability. – Qualifying scientific work as a manuscript.

Thesis for obtaining the candidate of sciences degree in public administration, speciality 25.00.05 – public administration in the field of state security and protection

of public order. – Khmelnytskyi university of management and law, Khmelnytskyi, 2019.

This thesis work provides scientific reasoning of mechanisms for government control over development of volunteer activities in Ukraine in terms of bolstering the national defense capability, which identifies problems in organization and implementation of volunteer activities in Ukraine for the benefit of further addressing these issues by way of improving the corresponding mechanisms in this field.

We have defined and characterized the organizational, legal, social and motivational mechanisms of government control over development of volunteer activities in Ukraine as regards bolstering the national defense capability, and revealed their main role aimed at ensuring further development of the volunteer movement.

We have performed a systemic analysis of the legislative and regulatory framework for issues of legal regulation of volunteer activities in Ukraine, which indicates that formation of the national legal system in this field is undergoing a complicated process of harmonization with international legal and common European standards.

We have also analyzed foreign experience in government control of volunteer activities in the social and security fields and established that theory and practice of volunteer activities in foreign countries enjoy a higher official status than in Ukraine.

We have considered and characterized regulatory legal acts that regulate volunteer activities in the USA, Germany, Great Britain, Hungary, Czech Republic, Italy, Latvia and Poland. Summarizing foreign experience, especially enrichment with ideas from various concepts (strategies, programs) and with practical experience in organizing volunteer activities provides grounds to suggest new lines and ways of developing volunteer activities in Ukraine.

We have identified top-priority directions for improvement of government control over development of volunteer activities in Ukraine in terms of bolstering the national defense capability, in particular: reforming the system of national security and defense, and strengthening the role of volunteer movement in this process; improving legal regulation of volunteer activities in Ukraine with consideration of new threats to Ukraine's national security and aggression of the Russian Federation against Ukraine; optimizing relationships between state authorities and institutions of civil society in the field of volunteer activities.

The ways for improving government control over development of volunteer activities in Ukraine for bolstering the national defense capability include as follows: organizational, legal, social and informational.

We have developed an author's draft of the Concept for involvement of the public to development of volunteer activities in Ukraine for bolstering the national defense capability.

Key words: government control, mechanisms of government control, development of volunteer activities, volunteer movement, national defense capability, the policy of ensuring national security.

Підп. до друку 28.01.2019. Формат 60×84 1/16.
Папір офсетний. Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 1,16.
Наклад 100 прим. Зам. № 138.

Віддруковано у Хмельницькому університеті управління та права.
29000, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, 8
Тел.: (382)71-75-91 www.univer.km.ua

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики,
Телебачення та радіомовлення України про внесення суб'єкта видавничої
Справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 2105 від 21.02.2005.